

PECS i kluczowe umiejętności komunikacyjne – lista celów

Imię ucznia:	
Klasa/grupa	

Cel	Kryterium	Data rozpoczęcia	Data osiągnięcia
Faza I			
I. Widząc i chcąc otrzymać dany przedmiot, podczas gdy obrazek tego przedmiotu znajduje się w zasięgu ręki, uczeń podniesie obrazek, dotknie osoby trzymającej przedmiot i upuści obrazek w dłoń tej osoby.	Samodzielne wykonanie sekwencji wyrażania prośby w 9 na 10 okazji w których trener znajduje się w zasięgu ręki ucznia, dla 5 różnych wzmocnień, z 3 różnymi trenerami i podczas 3 aktywności.		
Faza II			
IIa. Widząc i chcąc otrzymać dany przedmiot, podczas gdy obrazek tego przedmiotu znajduje się jako jedyny na okładce książki do komunikacji w zasięgu ręki ucznia, uczeń oderwie obrazek z książki, podeszże do partnera komunikacyjnego i przekaże mu obrazek.	Samodzielne wykonanie sekwencji wyrażania prośby w 9 na 10 okazji, dla 5 różnych wzmocnień i 5 różnych trenerów, gdy partner komunikacyjny znajduje się:		
	a) 5 kroków dalej		
	b) 10 kroków dalej		
IIb. Widząc i chcąc otrzymać dany przedmiot, podczas gdy obrazek tego przedmiotu znajduje się jako jedyny na okładce książki do komunikacji w zasięgu ręki ucznia, uczeń podeszże do książki, przyniesie obrazek lub książkę do partnera komunikacyjnego i przekaże mu obrazek.	Samodzielne wykonanie sekwencji wyrażania prośby w 9 na 10 okazji, dla 5 różnych wzmocnień i 5 różnych trenerów, gdy partner komunikacyjny znajduje się:		
	a) 5 kroków dalej		
	b) 10 kroków dalej		
Faza IIIA			
IIIA. Widząc i chcąc otrzymać dany przedmiot, z książką PECS na okładce której znajduje się obrazek z korespondujący oraz obrazek dystraktora w zasięgu ręki, uczeń poda partnerowi komunikacyjnemu prawidłowy obrazek.	Podaje prawidłowy obrazek w 9 na 10 prób, dla 5 różnych wzmocnień i 3 różnych dystraktorów, 5 różnym trenerem.		
Faza IIIB			
IIIB. Widząc 2-5 wzmacniających przedmiotów i z dostępną książką PECS, na okładce której znajdują się obrazki tych przedmiotów, uczeń poda partnerowi komunikacyjnemu jeden z obrazków a następnie sięgnie po przedmiot korespondujący z tym obrazkiem, gdy otrzyma polecenie: "Weź sobie", "Proszę, weź" lub podobne.	Podaje prawidłowy obrazek w 9 na 10 prób, dla 5 różnych wzmocnień, z 5 różnymi trenerami.		
	a) Spośród 2 obrazków		
	b) Spośród 3 obrazków		
	c) Spośród 4 obrazków		
	d) Spośród 5 obrazków		
III-Faza II Utrzymanie. Widząc wzmacniający przedmiot po drugiej stronie pomieszczenia, uczeń wybierze odpowiedni obrazek ze swojej książki PECS, podeszże do partnera komunikacyjnego i poda mu obrazek.	9 na 10 okazji, w których nastąpiła samodzielna wymiana obrazka, z różnymi przedmiotami, w czasie różnych aktywności, z różnymi partnerami komunikacyjnymi i w różnych środowiskach.		

Faza IV			
Krok 1. Mając dostępną książkę PECS z różnymi obrazkami oraz paskiem zdaniowym , na którym po lewej stronie znajduje się starter zdaniowy “Chcę” , uczeń poprosi o pożądaną przedmiot przyczepiając obrazek R+ za starterem zdaniowym na pasku zdaniowym i podając pasek zdaniowy partnerowi komunikacyjnemu.	9 na 10 okazji, w których nastąpiła samodzielna wymiana paska zdaniowego, z różnymi przedmiotami, podczas różnych aktywności, z różnymi partnerami komunikacyjnymi i w różnych środowiskach.		
Krok 2. Mając dostępną książkę PECS z różnymi obrazkami R+, obrazkiem „Chcę” i paskiem zdaniowym, uczeń wyrazi prośbę o pożądaną przedmiot umieszczając obrazek „Chcę” i obrazek R+ w prawidłowej kolejności i przekazując partnerowi komunikacyjnemu cały pasek zdaniowy	9 na 10 okazji, w których nastąpiła samodzielna wymiana paska zdaniowego, z różnymi przedmiotami, podczas różnych aktywności, z różnymi partnerami komunikacyjnymi i w różnych środowiskach.		
Krok 3. Chcąc otrzymać dany przedmiot, uczeń podejździe do książki do komunikacji, skonstruuje pasek zdaniowy, podejździe do partnera komunikacyjnego, wymieni pasek i wskaże każdy symbol, podczas gdy partner komunikacyjny „odczytuje” treść paska zdaniowego	9 na 10 okazji, w których nastąpiła samodzielna wymiana paska zdaniowego, z różnymi przedmiotami, podczas różnych aktywności, z różnymi partnerami komunikacyjnymi i w różnych środowiskach.		
<i>Sugerujemy, aby trenerzy po tym, jak uczeń opanował wystukiwanie poszczególnych symboli, uwzględnili 3-5 sekundową pauzę przed “odczytaniem” treści symbolu, aby zachęcić ucznia do mówienia, ale ponieważ jest to zachowanie trenera, nie uwzględniamy go jako celu PECS.</i>			
IV – Faza II Utrzymanie. Widząc pożądaną przedmiot po drugiej stronie pomieszczenia, uczeń podejździe do książki PECS, skonstruuje pasek zdaniowy, podejździe do partnera komunikacyjnego i przekaże mu pasek zdaniowy.	9 na 10 okazji, w których nastąpiła samodzielna wymiana paska zdaniowego, z różnymi przedmiotami, podczas różnych aktywności, z różnymi partnerami komunikacyjnymi i w różnych środowiskach.		
Gdy faza IV jest opanowana, uczeń będzie nabywał umiejętności korzystania z atrybutów i umiejętności faz V/VI w ciągu dnia.			
Atrybuty			
Atrybuty Krok 1. Na widok dwóch przykładów danego przedmiotu (jeden preferowany i jeden niepreferowany, na przykład niebieskie i zielone cukierki), mając dostępną książkę PECS z obrazkiem „Chcę” , obrazkiem pożądanego przedmiotu i jednym obrazkiem atrybutu odpowiadającemu pożądanemu przedmiotowi, uczeń ułoży na pasku zdaniowym 3 obrazki w prawidłowej kolejności i przekaże pasek zdaniowy partnerowi komunikacyjnemu.	9 na 10 okazji, w których nastąpiła samodzielna wymiana paska zdaniowego.		
Atrybuty Krok 2. Na widok dwóch przykładów danego przedmiotu (jeden preferowany i jeden niepreferowany), mając dostępną książkę PECS z obrazkiem „Chcę” , obrazkiem pożądanego przedmiotu i dwoma obrazkami atrybutów – jeden odpowiadający pożądanemu przedmiotowi, drugi niepożądanemu, uczeń ułoży na pasku zdaniowym 3 obrazki w prawidłowej kolejności używając prawidłowego obrazka atrybutu i przekaże pasek zdaniowy partnerowi komunikacyjnemu.	9 na 10 okazji, w których nastąpiła samodzielna wymiana paska zdaniowego, przy przynajmniej dwóch przykładach pożądanego atrybutu (czerwony mazak i czerwony sok) i przy przynajmniej trzech atrybutach.		
Atrybuty Krok 3. Mając dostępną książkę PECS z wieloma obrazkami atrybutów, na widok wielu poświadanych przykładów przedmiotów różniących się jednym atrybutem, uczeń ułoży i wymieni pasek zdaniowy używając atrybutu w prawidłowej sekwencji, a po usłyszeniu: „Weź sobie” itp. weźmie korespondujący przedmiot	9 na 10 okazji, w których nastąpiła samodzielna wymiana paska zdaniowego przy wielu obrazkach atrybutów i przy wykorzystywanych przynajmniej 5 przykładach danego atrybutu (różne kolory farby, mazaków, papieru, soku, landrynek).		
Atrybuty – Faza II Utrzymanie. Widząc w pomieszczeniu więcej niż 1 przykład preferowanego przedmiotu różniącego się jednym atrybutem, uczeń weźmie książkę PECS, podejździe do partnera komunikacyjnego, ułoży i wymieni pasek zdaniowy z prawidłowymi obrazkami.	9 na 10 okazji, w których nastąpiła samodzielna wymiana paska zdaniowego, z różnymi przedmiotami, podczas różnych aktywności, z różnymi partnerami komunikacyjnymi i w różnych środowiskach.		

Faza V			
Va. Po usłyszeniu różnie sformułowanego pytania: „Co chcesz?” uczeń ułoży pasek zdaniowy z obrazkiem „Chcę” i obrazkiem wzmocnienia i przekaże pasek zdaniowy partnerowi komunikacyjnemu.	9 na 10 okazji, w których nastąpiła samodzielna wymiana paska zdaniowego, z różnymi przedmiotami, podczas różnych aktywności, z różnymi partnerami komunikacyjnymi i w różnych środowiskach.		
Vb. Po usłyszeniu pytania: „Co chcesz?” lub chcąc otrzymać dany przedmiot uczeń podejdzie do książki, ułoży pasek zdaniowy, podejdzie do partnera komunikacyjnego i wymieni pasek.	9 na 10 okazji, w których nastąpiła samodzielna wymiana paska zdaniowego, z różnymi przedmiotami, podczas różnych aktywności, z różnymi partnerami komunikacyjnymi i w różnych środowiskach, gdy pojawiają się randomizowane okazje do wyrażenia prośby spontanicznej i responsywnej.		
V – Faza II Utrzymanie. Uczeń będzie spontanicznie lub responsywnie wyrażał prośby o pożądane rzeczy, podchodząc do książki PECS, budując pasek zdaniowy i podchodząc do partnera komunikacyjnego by go wymienić.	9 na 10 okazji, w których nastąpiła samodzielna wymiana paska zdaniowego, z różnymi przedmiotami, podczas różnych aktywności, z różnymi partnerami komunikacyjnymi i w różnych środowiskach.		
Faza VI			
VI Krok 1. Mając dostępną książkę PECS z jednym obrazkiem startera zdaniowego komentującego i obrazkami znanych przedmiotów, po usłyszeniu korespondującego pytania komentującego („Co widzisz/słyszysz?” itp.) uczeń ułoży pasek zdaniowy z komentującym starterem zdaniowym i obrazkiem przedmiotu i przekaże partnerowi komunikacyjnemu.	Starter zdaniowy: 9 na 10 okazji, w których nastąpiła samodzielna wymiana paska zdaniowego, z różnymi przedmiotami, podczas różnych aktywności, z różnymi partnerami komunikacyjnymi i w różnych środowiskach.		
VI Krok 2. Mając dostępną książkę PECS ze starterem komentującym i starterem „Chcę”, gdy słyszy randomizowane zdawane pytania komentujące lub: „Co chcesz?” uczeń odpowie konstruując pasek zdaniowy z odpowiednim starterem zdaniowym i obrazkiem przedmiotu i przekaże partnerowi komunikacyjnemu.	9 na 10 okazji, w których nastąpiła samodzielna wymiana paska zdaniowego, gdy pytania są randomizowane, z wieloma różnymi materiałami, co do których można zadać różne pytania.		
VI Krok 3. Mając dostępną książkę PECS z wieloma obrazkami starterów zdaniowych, uczeń spontanicznie wyrazi prośbę o pożądany przedmiot używając startera zdaniowego „Chcę”.	9 na 10 okazji, w których nastąpiła samodzielna wymiana paska zdaniowego.		
VI Krok 4. Na widok/po usłyszeniu itp. znanego przedmiotu/dźwięku itp. w niecodziennym kontekście i mając dostępną książkę PECS z różnymi obrazkami starterów zdaniowych uczeń spontanicznie ułoży i wymieni pasek zdaniowy używając odpowiedniego obrazka komentującego startera zdaniowego.	9 na 10 okazji, w których nastąpiła samodzielna wymiana paska zdaniowego przy wielu różnych znanych przedmiotach		
VI - Faza II Utrzymanie Chcąc otrzymać pożądany przedmiot znajdujący się w pomieszczeniu lub doświadczając jakiegoś zdarzenia w środowisku, uczeń podejdzie do książki do komunikacji, podejdzie do partnera komunikacyjnego i wymieni prawidłowo ułożony pasek zdaniowy.	9 na 10 okazji, w których nastąpiła samodzielna wymiana paska zdaniowego, z różnymi przedmiotami, podczas różnych aktywności, z różnymi partnerami komunikacyjnymi i w różnych środowiskach.		

Kluczowe umiejętności komunikacyjne – lista celów

Na stronie 356 Podręcznika PECS znajduje się sugerowany schemat, kiedy wprowadzać poszczególne cele oraz kiedy wypełnić listę sprawdzającą opanowanie poszczególnych umiejętności (strona 343 Podręcznika PECS), aby określić, które z poniższych celów uczeń powinien opanować.

Cel	Kryterium	Data rozpoczęcia	Data opanowania
Wykonywanie poleceń Po usłyszeniu/zobaczeniu polecenia powiązanego z funkcjonalnym rezultatem, uczeń wykona prawidłowo polecenie.	Samodzielne wykonanie w 9 na 10 okazji., gdy powiedziano: idź do: ____ lub: Idź po: ____.		
Pomoc-a Po napotkaniu przeszkody/problemu, uczeń przekaże lub zasygnalizuje ten problem partnerowi komunikacyjnemu. Uwaga: niektórzy uczniowie będą już mieli tę umiejętność poprzedzającą	Samodzielne wykonanie w 9 na 10 okazji.		
Pomoc-b Po napotkaniu przeszkody, uczeń poda partnerowi komunikacyjnemu symbol "pomoc".	Samodzielne wykonanie w 9 na 10 okazji.		
Pomoc-c Po napotkaniu przeszkody, uczeń ułoży i przekaże partnerowi komunikacyjnemu pasek zdaniowy zawierający starter zdaniowy „Chcę” i symbol „pomoc” ułożone w prawidłowej kolejności.	Samodzielne wykonanie w 9 na 10 okazji.		
Pomoc-d Po napotkaniu przeszkody, uczeń ułoży i przekaże partnerowi komunikacyjnemu pasek zdaniowy zawierający złożoną prośbę o pomoc (“Chcę pomoc pudełko”, „Chcę pomoc otworzyć”, „Chcę pomoc otworzyć pudełko”)	Samodzielne wykonanie w 9 na 10 okazji.		
	a) "Chcę" + "pomoc" + przedmiot		
	b) "Chcę" + "pomoc" + czasownik		
c) "Chcę" + "pomoc" + czasownik + przedmiot			
Przerwa W stresującej sytuacji uczeń wymieni obrazek "przerwa"	Samodzielne wykonanie w 9 na 10 okazji.		
Czekanie-a Po otrzymaniu karty "czekaj" uczeń będzie stał/siedział spokojnie.	Samodzielne wykonanie w 9 na 10 okazji w co najmniej 3 środowiskach.		
	a) ½ do 5 sekund		
	b) 5-10 sekund		
Czekanie-b Po otrzymaniu karty "czekaj" uczeń będzie siedział/stał spokojnie i zajmie się zabawką manipulacyjną/interaktywną (nie będącą silnym wzmocnieniem) Uwaga: karta "czekaj" może być dostosowana przez "znaczniki czasowe", w miarę zwiększania interwału	Samodzielne wykonanie w 9 na 10 okazji w co najmniej 3 środowiskach.		
	a) Do 3 minut		
	b) Do 5 minut		
c) 5+ minut			
"Nie" Po otrzymaniu pytania: "Chcesz ____?" lub "Chcesz to?" odnośnie niepreferowanego przedmiotu, uczeń wskaże „nie” kręcąc głową.	Samodzielne wykonanie w 9 na 10 okazji.		
	a) Gdy przedmiot/czynność jest widoczna.		
"Tak" Po otrzymaniu pytania: "Chcesz ____?" lub "Chcesz to?" odnośnie preferowanego przedmiotu, uczeń wskaże „tak” kiwając głową.	Samodzielne wykonanie w 9 na 10 okazji.		
	a) Gdy przedmiot/czynność jest widoczna.		
b) Gdy przedmiot/aktywność nie jest na widoku.			
Zawrzyjmy układ – a Po wybraniu wzmocnienia, gdy uczeń zostanie poproszony o wykonanie opanowanego, jednoetapowego zadania, wykona to zadanie i niezwłocznie otrzyma wzmocnienie.	Realizacja w 9 na 10 okazji, z wykorzystaniem różnych wzmocnień i zadań.		

Zawrzyjmy układ – b Po wybraniu wzmocnienia uczeń wykona zadanie, otrzyma żeton, umieści go na karcie reprezentującej „Zawrzyjmy układ”, a następnie umieści w dłoni dorosłego, po czym otrzyma wzmocnienie.	Realizacja w 9 na 10 okazji, z wykorzystaniem różnych wzmocnień i zadań.		
Zawrzyjmy układ – c Po wybraniu wzmocnienia uczeń otrzyma żetony w interwałach w czasie wykonywania zadania (zadań), umieści je na karcie reprezentującej: „Zawrzyjmy układ”, a po ukończeniu zadania/wszystkich zadań umieści żetony w dłoni dorosłego, po czym otrzyma wzmocnienie.	Realizacja w 9 na 10 okazji, z wykorzystaniem różnych wzmocnień i zadań.		
Przechodzenie pomiędzy aktywnościami Po zobaczeniu kolejnego dostępnego wzmocnienia i otrzymaniu słownego lub wizualnego polecenia przejścia do kolejnej aktywności („Idź tam” lub „Zrób to”) uczeń przejdzie do kolejnej aktywności bez prezentowania nieodpowiednich zachowań	Samodzielna realizacja w 9 na 10 okazji w ciągu całego dnia.		
Postępowanie według planu wizualnego Po przybyciu do placówki lub po obudzeniu się w domu uczeń: <ol style="list-style-type: none"> 1. Podejdzie do planu i oderwie najwyżej położony obrazek 2. Umieści obrazek w polu “obecna aktywność” 3. Wykona/zaangażuje się w aktywność 4. Wróci do planu 5. Oderwie obrazek aktualnej czynności 6. Umieści obrazek w pojemniku: “Skończone” Uczeń będzie powtarzał kroki 2-6 dla każdego z przejść	Samodzielne wykonanie wszystkich kroków w czasie różnych aktywności (na planie znajdują się obrazki/wyrazy).		